

Şenlik Hazırlıkları

Bu yıl ikincisi düzenlenen gökyüzü gözlem şenliğine yönelik çalışmalarımız, Temmuz ayında başladı. İlk aşamada şenliğin yapılacağı zamanın ve yerin saptanması gerekiyordu. Gözlem tarihinin belirlenmesinde birkaç etmen sınırlayıcı oluyor. Bunlardan birincisi hava durumu. Hava durumu nedeniyle şenliğin kış aylarında yapılması olanaksız. İkinci etmen uzman gözlemcilerle ulaşılma ve onları şenliğe dahil edebilme. Bu durum da şenliğin –hemen akla gelen– yaz aylarında yapılması olasılığını ortadan kaldırıyor. İlkbahar geçtiğinden, geriye sonbaharın ilk iki ayı Eylül ve Ekim kalıyor.

Bunların yanısıra tarih belirlenmesinde sınırlayıcı başka bir unsur da Ay'ın durumu. Gözlem yapılacak günlerde Ay'ın, gözlem etkinliklerinin son kısmında yani sabaha karşı doğması gerekiyor. Çünkü parlaklığıyla Ay, gökyüzünde bir ışık kirliliği yaratır ve başka gök cisimlerinin görülmesini zorlaştırır, hatta kimilerinin görülmesini olanaksızlaştırır. Öte yandan Ay gözlemi, bir gözlem şenliğinde bulunması gereken güzel etkinliklerden biridir de. Yani şenlik Eylül ya da Ekim ayında öyle bir tarihte yapılmalı ki ne Ay, gözlemleri olumsuz etkilemeli ne de gözlem, Ay'sız olmalı.

Şenliğin tarihi, gözlem yeri belli olduktan sonra bir kez daha ele alınır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü aranarak gözlem yerinin bulunduğu yörenin yıllık yağış ve bulutluluk durumu öğrenilir. Gelen veriler doğrultusunda şenliğin yapılacağı zaman bir kez daha gözden geçirilir ve tam tarih saptanır.

Geçen yıl şenlik, 15-18 Ekim tarih-

lerinde TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'nde (TUG) Antalya'da Beydağları'ndaki Bakırlıtepe'de yapılmıştı. TUG'un yeri, Türkiye'nin önde gelen gökbilimcilerinin yıllar süren araştırmaları sonunda saptanmıştı. Bilimsel gözlemler için seçilen bu yer, sahip olduğu olanaklarıyla gözlem şenliği için de kuşkusuz idealdi. İkinci şenlik de yine herkesin beğenisini kazanacak bir yerde yapılmalıydı. Ne var ki böyle bir yeri bulmak da o kadar kolay bir iş değil. Çünkü gözlem yapılacak yerin de bazı ölçütlere uyması gerekiyor.

Bunların başında, çevredeki yerleşim yerlerinden kaynaklanan ışık kirliliğinin çok az olması geliyor. Bu koşulu sağlayan yerler de genelde yüksek bir bölgede yer alan çanak biçimindeki alanlar. Yüzlerce kişinin gözlem yapabilmesi için, çanağın ortası geniş olmalı. Kenarlarıysa pek yüksek olmamalı. Bir başka deyişle gözlem alanının çevresi açık olmalı, özellikle de güney tarafı. Gözlem alanının rüzgâr almaması ya da çok az alması da katılımcıların sağlığı açısından önemli. Ayrıca bölgedeki nem de teleskopları etkilemeyecek düzeyde olmalı.

Tüm bu koşullar göz önüne alınarak yapılan araştırmalar sonunda, şenliğin Ürgüp'ün Mustafapaşa beldesindeki Gorgoli Tepesi'nin eteklerinde ve 1-3 Ekim'de yapılması sonucuna varıldı. Gorgoli olarak bilinen tepenin asıl adı Gorgoli. Tepe, 12-13 km uzunluğundaki Damsa (Damisos) Vadisi'nin batısında ve Mustafapaşa'nın (Sinosos) da 5 km kadar güneyinde yer alıyor. Vadinin kuzey ucunu kontrol etmeye uygun konumu, Gorgoli Tepe-

si'ne doğal bir kale özelliği veriyor. Bu nedenle de bölge binlerce yıl, özellikle Roma ve Bizans dönemlerinde askeri amaçlarla kullanılmış. Tepenin eteklerindeki koni biçimli yapılarıdaki kimi tünellerin, 10 km kadar ötede Gomeda'ya değin uzandığı ilişkin bir söylence var.

Yer ve tarih saptamasından sonra, şenliğe katılacak öğretim görevlileriyle, teleskop başında katılımcıları yönlendirecek uzman gözlemciler belirlendi. Başvuruların geliş sürecindeyse, geçen yıl yaşananları sanki yeniden yaşadık. Başvuru sayısında, sürenin dolmasına iki-üç gün kala (hele son gün) büyük bir artış oldu; süre dolduktan sonra da başvurular sürdü. Yine başvuruların yarıya yakını Cumartesi günü içindi. Ne var ki teleskop ve uzman gözlemci sayılarını, gece başına 150 katılımcıya göre belirlemiştik. Bu yüzden Cumartesi başvurularının son ellisini öteki iki güne dağıtmak zorunda kaldık.

Bu sırada Ürgüp ve Mustafapaşa belediyeleri ellerindeki bütün olanakları kullanarak katılımcıların gereksinimlerini karşılayacak tüm düzenlemeleri yaptılar. Dergideyse katılımcılara gönderilecek mektuplar hazırlandı. Şenlikte verilecek dosya, katılım belgesi ve yaka kartının tasarımları yapıldı ve bastırıldı. Dosyanın içine konacak gökbilim kitapçığı hazırlandı, posterler seçildi. Bunların yanında pankart, afiş, flama ve tişört tasarımları yapıldı ve bastırıldı. Sonunda tüm hazırlıklar tamamlandı ve ekibimiz şenlik için yola koyuldu.

Çağlar Sunay